

el 1535, fou declarat annex de la rectoria de moriscos de Sant Pere d'Albaida, en el cens de 1527 són 11 o 12 indeterminats: moriscos o no.

¹ Aquest *Cequa* és, doncs, hapaç: suspecte de ser interpolació tardana, d'algú que està fabricant una pseudo-etimologia. — ² Per a l'excepció cultista que presenta en aquest punt *PAlc.*, veg. les notes en articles supra (especialment el d'Alcoi).

GUADASSUAR

Poble de la Rib. del Xúquer.

PRON. POP.: *basuár* a València; *vasuár* o *ba-* la majoria, altres *vorasuár*: a Catadau, Carlet i Alcúdia ¹⁵ de C.: J. Giner M.; *vorasuár* o *vosuár*: F. de B. Moll, 1935; i ja Ribera reconeixia que alguns deien *vorasuar*. En les meves enq. de 1962 oí *vorasuár* a Polinyà i a un altre (crec de Riola); *basuár* a Algemesí i algun poble veí de Carlet; a Alcúdia vacillant entre ²⁰ *guadasuár* i *basuár*: ara bé, aquesta forma s'explica com a contracció d'una forma dissimilada, *badasuár*, que és com ho vaig anotar en el Realenc d'Alzira (XXI, 152.5). *Gentilici*: no n'hi ha de seriós, però els diuen *karabasóts* (Alcúdia, XXXI, 77.17); id. J. G. M., 1935. ²⁵

MENCIONS ANT. No és estrany que no figuri en el *Rept.*, perquè fou un mer agre. d'Alzira, ens diu SSiv., 202, fins a 1581, en què el rei li atorgà «universitat». Però era antic. De fet: 1246: *Guadiasuar* (Huici I, 420); 1270: «a P. M. O. i --- veïns de *Guadasuar*, doc. d'Alzira» (Mtz.Fdo., *Doc. Val. ACA* I, n.º 999); 1273, citat amb Montortal (ib., n.º 1574). Lz. Vargas (c. 1774) en publica carta de població (II, 142). Segons SSiv., de cristiandat antiga: en efecte manca en els censos de moriscos del S. XVI; i el 1609 ³⁵ Reglè-Boronat troben *Guadaquar*, amb 240 cases de cristians vells (pertanyent a Su Magestad, p. 111), i Escolano li n'assigna 300.

ETIM. En tot cas aràbiga, però hi ha un dilema. Tanmateix ens podem adherir (potser no totalment) a ⁴⁰ la suggerència *uād'asūad* 'riu negre' de Julià Ribera (etim. A); si bé ell, forçant un poc els fets, es limità a dir lacònicament «a *Guadasuad* le llaman algunos de la Ribera, *Vora-suar*» (*Diser. y Opúsc.* II, 357), com si la *-r* fos merament deguda a la bàrbara alteració per ⁴⁵ etim. pop., que he detallat concretament supra; suggerència adoptada en el flac llibret d'«Asín» i en *AlcM.* De fet acabem de veure que en textos no consta altra forma que *Guadassuar*, amb *-r*, des del S. XIII fins avui. Per això jo havia pensat que l'ètimon podia ser ⁵⁰ (B) *yād asūār* 'riu de muralles', del plural de l'ar. comú *sūr* (*RMa*; «muro de ciudad o villa: çor, açuár» *PAlc*, 317.8).

Realment hi ha dilema. Ribera devia guiar-se pel paral·lelisme amb *Guadalaviar* < *yād al-ābiād* 'el riu blanc': paral·lel ben degutiu, perquè també en aquest una *-d* final apareix convertida en *-r* des de la documentació del S. XIII: a. 1243, 1250, 1257, 1268 (Huici I, 355, 492; II, 137, 1392; i Rubió Lluch, *Docs. Cult.* I, 262). Degué pensar Ribera, no sense raó, que des ⁶⁰

d'Alzira, en passar arran de Guadassuar, el riu Xúquer, brut dels residus de la ciutat era de color ben fosc. D'altra banda contra l'etim. (B) es pot al·legar que hi trobem a faltar l'article unitiu *yād al-asūār* 'riu de les muralles' o 'sota les muralles'; i contra l'etim. (A), hi ha el fet que *asūād* en la llengua viva es pronunciava amb *é*, no pas *á* («negro: açuéd» *PAlc*, 321b34).

En definitiva l'única solució satisfactòria sembla pensar que hi hagué encreuament de les dues filiacions: el riu negrós de sota els murs, canvià tot seguit ¹⁰ la *-d* en *-r* pel fet que passava sota els murs, i així també la fatha aràbiga restà pron. *á*, com en *açuár*, on la influència de la *-r*, li servava normalment aquest matís.

Gu(a)amir, apè. a *Gasamí Guadañest*, *Guadieso*, V. Güell

GUAÏEN(TE)

Santuari en el terme de Saünc, a la Vall de Benasc, on la Verge és venerada sota l'advocació de *Virgen de Guayén* (o *Guayente*). No n'hi ha documentació fins a principis del S. XVIII, i ignorem si existia des de molt abans. En aquestes condicions, el document principal per a l'estudi toponomàstic és la situació del lloc, que Madoz descriu en termes excel·lents: «el famoso santuario de Ntra. Sra. de *Guayente*, fundado sobre una peña cortada que domina la amena ribera del río Esera, en la carretera de Benasque» (*Dicc.*, s. v. *Saún* i *Eriste*). L'any 1925, els jesuïtes hi arribaren i hi van fundar una hostatgeria, que continua en ús.

PRON. POP.: *guajén* és la pròpia de la gent del país i bé podem dir la pron. general; encara que hi ha qui adopta la oficial *guajénte*.

DOCUM. Molt tardana i inèdita. Són dades que ens comuniquen del *Archivo Diocesano de Barbastro*: 1727: «Proceso de los Regidores de Villanova contra Francisco Lassierra, Prior de la Cassa y Santuario de Nuestra Sra. de *Guayente*». I *Guayente*, en la data de sengles cartes dels anys 1817, 1858 etc. El 1925 el pare jesuïta Juan Guim, enviat per visurar-ho, comunica als superiors: «aquello me parece bastante a propósito para --- instalar allí --- una *estación temporal* de algunos de los nuestros en verano ---».

ETIM. Probablement del superlatiu basc GOIHEN 'el de més amunt', significat ben adequat a la situació descrita per Madoz i observada personalment ⁵⁰ (J. C., X. T.) en els llocs.

Com és cosa ben sabuda, el lloc de l'accent és fluctuant en basc, majorment en un adverbí substantivat: çera *góp*?, era *ién*?; tots dos alhora. Per l'onomàstica del basc mateix en veiem aplicació: «*Goyena*, *Goyeneche*»: Mitx., s. v. *goi*, defineix *goiho*: el de més arribar». I ja trobem un *Mengano Goien*, mencionat a Ubarundia en la «Reja de San Millán», l'arcaica inscripció en basc de l'alta Edat Mitjana (S. XII: Mitxelena, *Textos Arcaicos Vascos*, p. 25).

Altres aplicacions toponímiques de GOI- i derivats